

DOSSIER

L'accidentalitat per trànsit en les dones a Barcelona

Catherine Pérez, Carme Borrell, Eva Cirera, Isabel Ricart i Antoni Plasència.
Institut Municipal de Salut Pública

Introducció

Les lesions produïdes per accidents són una de les principals causes de mortalitat i morbiditat en totes les societats, industrialitzades i en desenvolupament. Segons l'Organització Mundial de la Salut,¹ l'any 1990 van morir cinc milions de persones a conseqüència de lesions i emmetzinaments per causes externes, que equival al 10 % de la mortalitat anual.

A l'Enquesta de salut de Barcelona de l'any 2000, el 17,6 % dels homes i el 19,1 % de les dones van declarar que havien tingut un accident que havia provocat alguna restricció de la seva activitat habitual o que havia requerit assistència sanitària durant l'any anterior a l'entrevista.² Els tipus d'accidents més freqüents són les caigudes des d'un mateix nivell, tant en homes (el 6,2 %) com en dones (el 9,3 %), i en segon lloc els cops (el 5,1 % i el 3,8 % respectivament). Els accidents de trànsit van ser referits pel 3,4 % dels homes i l'1,4 % de les dones del total de persones enquestades.

Aquest article pretén descriure les característiques de les persones lesionades en accidents de trànsit a Barcelona, els tipus de lesions, la seva gravetat, i les mesures de seguretat emprades.

Mètode

Les dades analitzades en aquest treball procedeixen de dues fonts d'informació, una de sanitària i l'altra de policial:

a) Persones lesionades en accident de trànsit l'any 2000 ateses a set hospitals de Barcelona (estudi DUHAT)³ que cobreixen el 70 % - 80 % de les persones lesionades per accident de trànsit. Cada hospital participant envia de forma trimestral a l'Institut Municipal de Salut Pública (IMSP) una base de dades amb la data i l'hora d'assistència, el sexe, la població de residència, el destí a l'alta, el tipus de vehicle implicat en l'accident, la posició que ocupava la persona lesionada en el vehicle i els diagnòstics de les lesions.

b) Persones lesionades en un accident de trànsit durant l'any 2000 en el qual ha intervingut la Guàrdia Urbana de Barcelona (estudi GUB).⁴ Es disposa d'informació sobre dades de l'accident (data, hora, lloc, tipus d'accident, característiques ambientals), dades de vehicles i conductors (marca i tipus de vehicle), i dades de les persones lesionades (edat, sexe, posició al vehicle, mesures de protecció).

¹ Murray, C.J.L.; López, A.D. "Alternative visions of the future: Projecting mortality and disability, 1990-2020". A: Murray, C.J.L.; López, A.D. (ed.). *The Global Burden of Disease*. Vol. 1. World Health Organization, 1996, p. 325-395.

² *Enquesta de salut de Barcelona 2000*. Resultats principals. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2002.

³ *Lesionats per accident de trànsit atesos als serveis d'urgències hospitalàries. Sistema d'informació de dades d'urgències hospitalàries dels lesionats per accident de trànsit (DUHAT). Informe 2000*. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2001.

⁴ *Accidents i lesions de trànsit a Barcelona 2000*. Sector de la Via Pública i Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2002.

Des de l'IMSP es codifiquen i es processen les dades d'ambdues fonts d'informació. S'ha fet una anàlisi estadística descriptiva comparant segons el sexe.

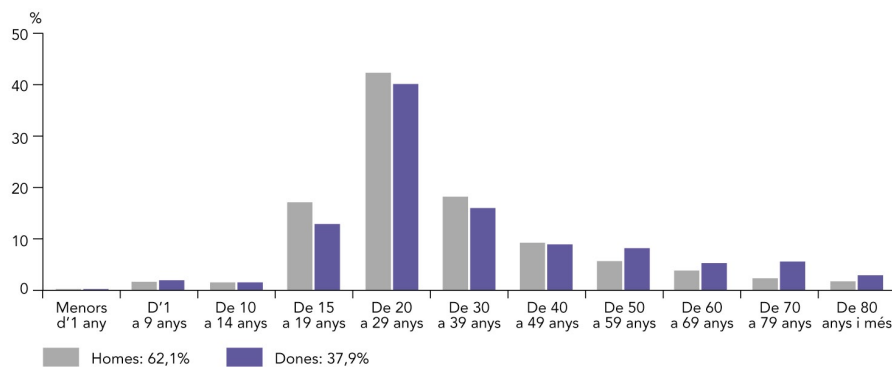
Resultats

L'any 2000, els hospitals participants (estudi DUHAT) van notificar 18.495 persones ateses per lesions provocades per accident de trànsit, de les quals el 38 % eren dones i el 62 % homes. Segons les dades de la Guàrdia Urbana (Estudi GUB), el mateix any 2000 van recollir informació de 14.816 casos de lesions per accident de trànsit, dels quals el 63 % eren homes i el 37 % dones. La Guàrdia Urbana també va notificar 54 morts per accident de trànsit (41 homes i 13 dones) durant les 24 hores posteriors a l'accident.

Característiques de les persones lesionades

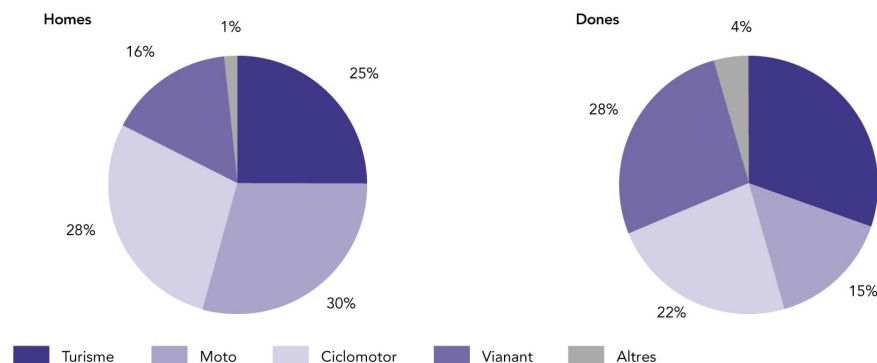
Tant en homes com en dones, més de dues terceres parts de les persones lesionades tenien entre 15 i 39 anys, amb una mitjana d'edat de 30,2 anys per als homes (IC 95 % 30,0-30,5) i 34,1 anys per a les dones (IC 95 % 33,7- 34,5). Al gràfic 1 s'observa que fins als 49 anys la proporció d'homes lesionats és superior a la de dones; en canvi, a partir dels 50 anys la proporció de dones és superior a la d'homes.

Gràfic 1.
Distribució de les persones lesionades en accidents de trànsit segons l'edat i el sexe.
Barcelona, 2000

Font: Lesionats per accident de trànsit atesos als serveis d'urgències hospitalàries. Sistema d'informació de dades d'urgències hospitalàries dels lesionats per accident de trànsit (DUHAT). Informe 2000. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2001.

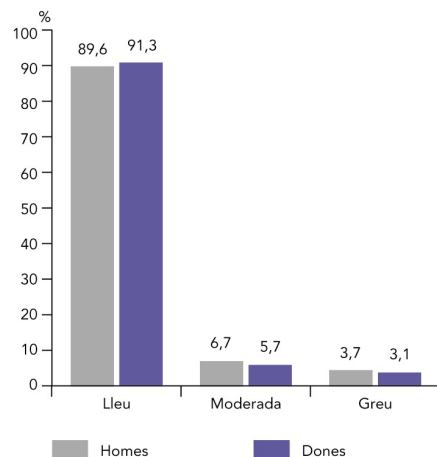
Gràfic 2.
Distribució de les persones lesionades en accidents de trànsit segons el tipus d'usuari i el sexe.
Barcelona, 2000

Font: Lesionats per accident de trànsit atesos als serveis d'urgències hospitalàries. Sistema d'informació de dades d'urgències hospitalàries dels lesionats per accident de trànsit (DUHAT). Informe 2000. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2001.

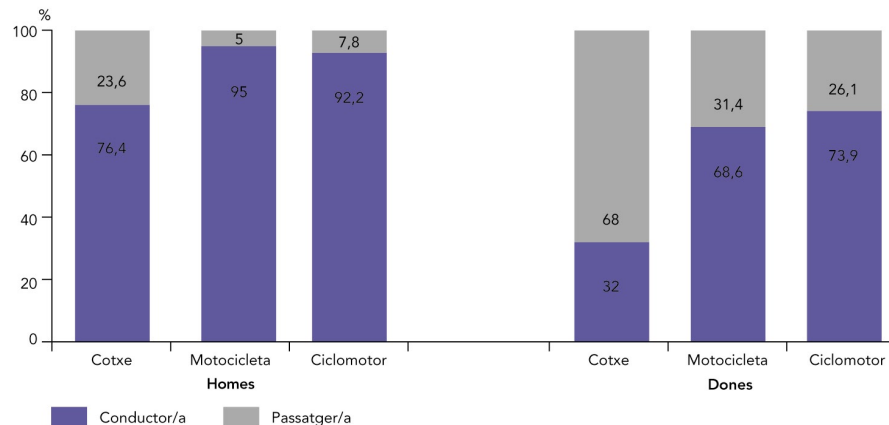

Gràfic 4.
Gravetat de les lesions produïdes en accidents de trànsit segons el sexe.
Barcelona, 2000

Font: Lesionats per accident de trànsit atesos als serveis d'urgències hospitalàries. Sistema d'informació de dades d'urgències hospitalàries dels lesionats per accident de trànsit (DUHAT). Informe 2000. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2001.

Gràfic 3.
Persones lesionades i mortes en accidents de trànsit segons la posició en el vehicle i el sexe. Barcelona, 2000

Font: Lesionats per accident de trànsit atesos als serveis d'urgències hospitalàries. Sistema d'informació de dades d'urgències hospitalàries dels lesionats per accident de trànsit (DUHAT). Informe 2000. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2001.

vianants. Ser vianant era la categoria més freqüent (el 39 %) per a les dones mortes, seguida d'usuari o usuària de ciclomotor (el 31 %), mentre que en els homes la categoria més freqüent era usuari o usuària de cotxe (el 31 %) seguit de vianants (el 27 %).

S'observen diferències segons la posició que ocupaven en el vehicle (gràfic 3). Les dones lesionades amb més freqüència circulaven com a passatgeres tant de cotxe com de ciclomotor o motocicleta, percentatge que s'incrementa en augmentar el cubicatge d'aquestes.

Gravetat de les lesions, tipus i regió anatòmica afectada

La gravetat de les lesions s'ha valorat a través de l'escala Injury Severity Scale (ISS) a partir del diagnòstic emès al servei d'urgències. El 90 % de les persones lesionades van ser diagnosticades amb gravetat lleu, el 6 % amb gravetat moderada i el 4 % eren greus. Al gràfic 4 podem veure que els homes tenen més lesions moderades i greus que les dones.

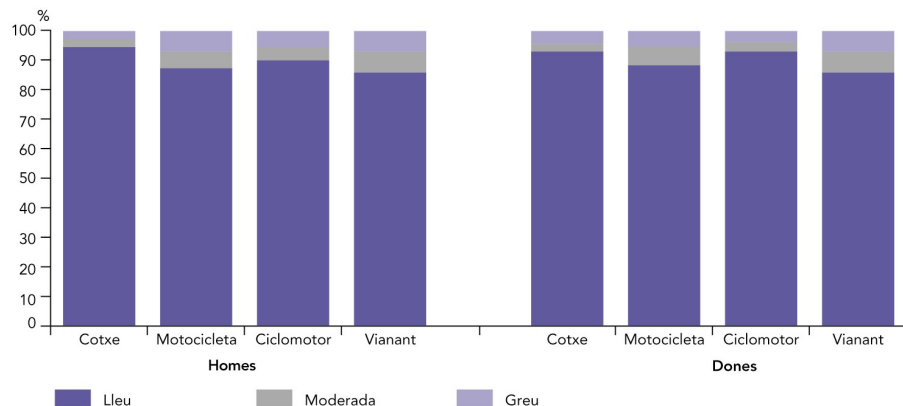
Els vianants i els usuaris i usuàries de motocicletes lesionats són els que pateixen més sovint lesions moderades o greus

En conjunt, la meitat dels lesionats viatjaven en un vehicle de dues rodes (el 26 % en ciclomotor i el 24 % en motocicleta), una quarta part en turisme (el 27 %), i una cinquena part eren vianants. Segons podem veure al gràfic 2, la proporció de dones lesionades que circulaven en turisme (el 31 %) o que eren vianants (el 28 %) era superior a la proporció d'homes lesionats (el 25 % i el 16 % respectivament). En canvi, en menor proporció viatjaven en vehicle de dues rodes (el 37 % de dones i el 58 % d'homes).

En el cas de les persones mortes per accident de trànsit, el 28 % circulaven en cotxe, el 18 % en motocicleta, el 24 % en ciclomotor i el 30 % eren

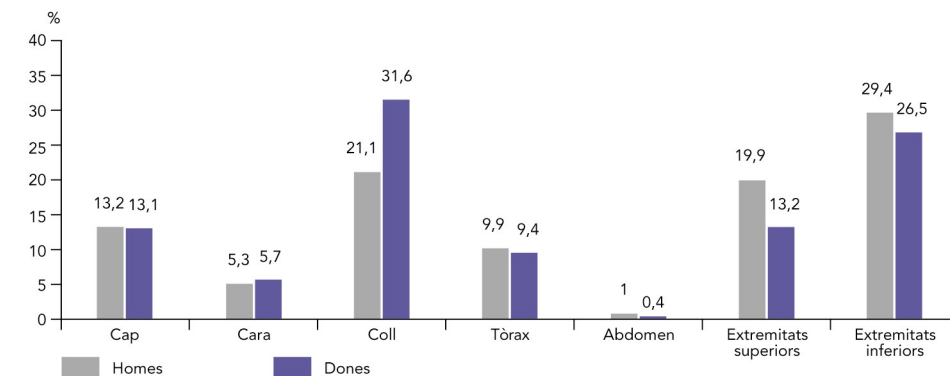

Gràfic 5.
Gravetat de les lesions produïdes en accidents de trànsit segons el tipus d'usuari.
Barcelona, 2000

Font: Lesionats per accident de trànsit atesos als serveis d'urgències hospitalàries. Sistema d'informació de dades d'urgències hospitalàries dels lesionats per accident de trànsit (DUHAT). Informe 2000. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2001.

Gràfic 6.
Regió anatómica afectada en persones lesionades per accidents de trànsit segons el sexe.
Barcelona, 2000

Font: Lesionats per accident de trànsit atesos als serveis d'urgències hospitalàries. Sistema d'informació de dades d'urgències hospitalàries dels lesionats per accident de trànsit (DUHAT). Informe 2000. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2001.

(gràfic 5). Si es té en compte el tipus de vehicle no s'observen diferències en la gravetat de les lesions per sexe.

Per a totes les persones lesionades, les regions anatómiques afectades més freqüentment són les extremitats inferiors (el 28 %), el coll (el 25 %), i les extremitats superiors (el 17 %) (gràfic 6). En les dones el coll és la regió afectada més sovint (el 32 %), seguit de les extremitats inferiors (el 27 %), mentre que en els homes són les extremitats inferiors (el 29 %), seguit del coll (el 21 %) i les extremitats superiors (el 20 %).

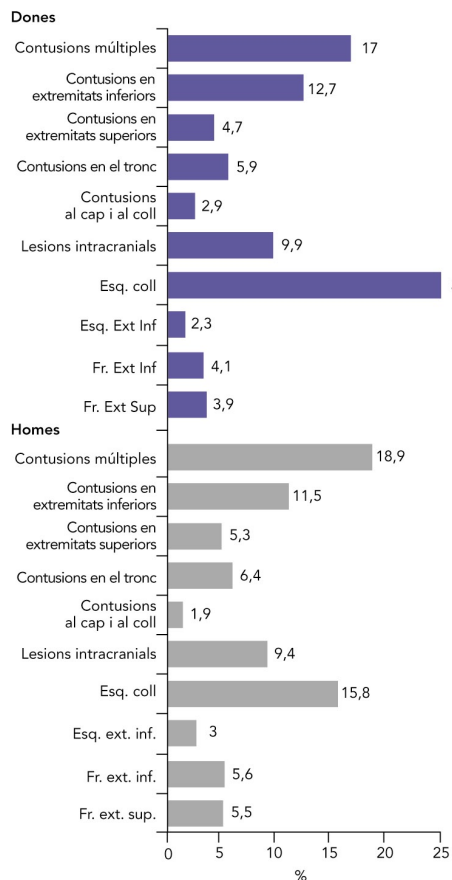
Respecte al tipus de lesions, les que es donen en més casos són les contusions múltiples i d'extremitats inferiors, els esquinços de coll (gràfic 7). En les dones els esquinços de coll són molt més freqüents que en els homes (el 25 % davant del 16%). També són més freqüents en les dones les contusions d'extremitats inferiors i les lesions intracranials sense fractura de crani. En canvi, en els homes són més freqüents que en les dones les contusions múltiples, de tronc i d'extremitats, i les fractures d'extremitats.

Mesures de seguretat

El 82% de les persones lesionades que circulaven en cotxe portaven el cinturó de seguretat posat en el moment de l'accident. Segons la posició que ocupaven en el vehicle, el 87,6 % dels conductors i el 73 % dels passatgers el portaven. En els menors de 15 anys en ambdós sexes i en les dones de més de 75 anys, la utilització del cinturó de seguretat és molt més baixa (gràfic 8). D'altra banda, les dones de 31 a 60 anys l'utilitzen més sovint que els homes.

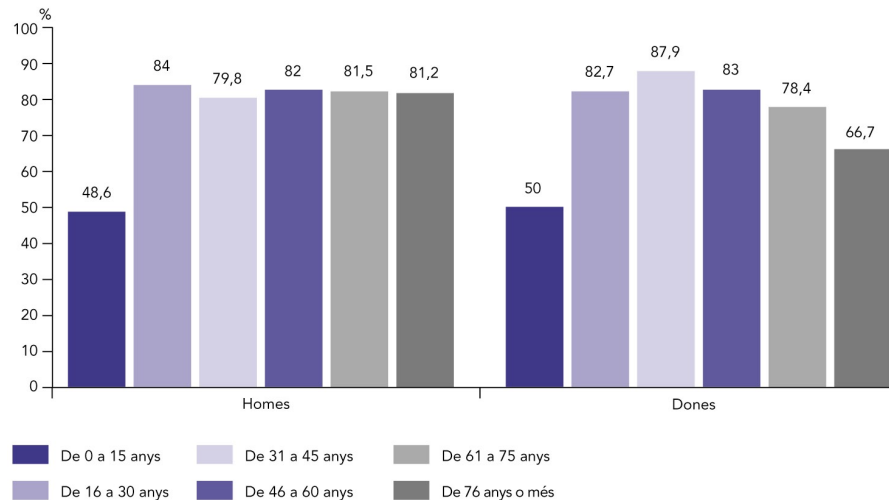

Gràfic 7.
Lesions més freqüents produïdes per accidents de trànsit segons el sexe. Barcelona, 2000.

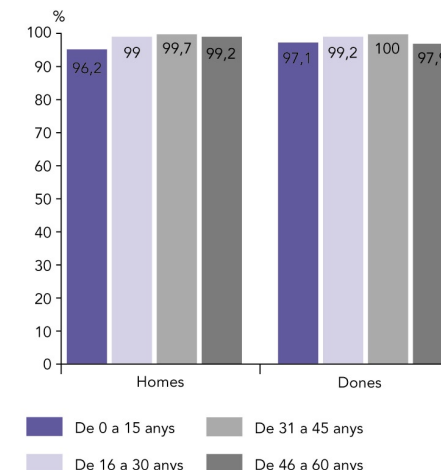
Font: Lesionats per accident de trànsit atesos als serveis d'urgències hospitalàries. Sistema d'informació de dades d'urgències hospitalàries dels lesionats per accident de trànsit (DUHAT). Informe 2000. Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2001.

Gràfic 8.
Ús del cinturó de seguretat segons l'edat i el sexe. Barcelona, 2000

Font: Accidents i lesions de trànsit a Barcelona 2000. Sector de la Via Pública i Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2002

Gràfic 9.
Ús del casc segons l'edat i el sexe. Barcelona, 2000

Font: Accidents i lesions de trànsit a Barcelona 2000. Sector de la Via Pública i Institut Municipal de Salut Pública. Ajuntament de Barcelona, 2002

Portaven casc el 99,5 % de les persones que circulaven en motocicleta i el 98,9 % de les que circulaven en ciclomotor. No s'observen diferències per sexe en la utilització del casc, però sí per edat (gràfic 9). Tot i que el nivell d'utilització del casc és elevat, els més joves tendeixen a emprar-lo menys.

En el cas de les persones mortes, el 90 % dels usuaris i usuàries de cotxe morts anava sense cinturó i en canvi tots els usuaris i usuàries de moto morts portaven casc.

Conclusions

En resum, més d'una tercera part de les persones lesionades per accident de trànsit a Barcelona l'any 2000 eren dones, i la major part tenien entre 15 i 39 anys. Més de la meitat de les dones lesionades circulaven en turisme o eren vianants. Viatjaven com a passatgeres de turismes o de vehicles de dues rodes més sovint que els homes. Les lesions més freqüents en les dones eren els esquinços de coll, les contusions múltiples i d'extremitats inferiors. La majoria de les lesions tenien un diagnòstic de gravetat lleu. Excepte en les dones grans i en les menors de 15 anys, més tres quartes parts utilitzaven el cinturó de seguretat, i per a totes les edats, la major part d'usuàries de ciclomotor o de motocicleta utilitzaven el casc.